

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

10. februar 2014

Kommissionens forslag til ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1236/2005 om handel med visse varer, der kan anvendes til henrettelse, tortur eller anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (antitorturforordningen), KOM(2014) 1

Notatet sendes tillige til Folketingets Erhvervs-, Vækst- og Eksportudvalg og Folketingets Retsudvalg.

1. Resumé

Kommissionen har den 14. januar 2014 fremlagt forslag til ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1236/2005 om handel med visse varer, der kan anvendes til henrettelse, tortur eller anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (antitorturforordningen).

Formålet med forslaget er at forbyde mæglervirksomhed og teknisk bistand i forhold til varer, der er omfattet af det gældende import- og eksportforbud i forordningen, og i forhold til varer, der efter de gældende regler kræver eksporttilladelse ved eksport til tredjelande.

For at begrænse de administrative byrder for eksportørerne indfører forslaget desuden forenkede typer eksporttilladelser, som vil gøre det nemmere og hurtigere for virksomhederne at eksportere visse varer til bestemte lande.

Forslaget indfører samtidig et nyt kapitel om eksportkontrol i relation til medicinske produkter, der kan benyttes til henrettelser. Der er alene tale om en konsekvensændring som følge af, at visse medicinske produkter blev omfattet af eksportkontrol i december 2011.

Med henblik på at bringe de nuværende bestemmelser i forordningen i overensstemmelse med Kommissionens beføjelse til at vedtage delegerede retsakter til ændring af forordningens bilag, indeholder forslaget også ændrede bestemmelser herom.

Forslaget vurderes ikke at have konsekvenser for dansk ret.

2. Baggrund

Kommissionen har den 14. januar 2014 fremlagt forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF)

nr. 1236/2005 om handel med visse varer, der kan anvendes til henrettelse, tortur eller anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (antitorturforordningen), KOM(2014) 1. Forslaget er oversendt til Rådet den 14. januar 2014 i dansk sprogversion.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 207 og skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

Den gældende forordning indeholder et forbud mod import og eksport af en række varer, som ikke har noget andet anvendelsesformål end henrettelse, tortur eller anden grusom eller umenneskelig behandling eller straf. Forordningen indeholder desuden krav om eksporttilladelse for en række varer, der kan anvendes til tortur m.v., men som også kan have en lovlig anvendelse.

Den gældende forordning er ændret ved Kommissionens Gennemførelsesforordning nr. 1352/2011. Ændringen skete primært med henblik på at indføre krav om eksporttilladelse for visse medicinske produkter (lægemidler) for at forhindre, at sådanne produkter anvendes til henrettelser ved dødelig indsprøjtning. Kommissionen indledte efterfølgende en revision af hele forordningen med bistand fra en ekspertgruppe bestående af eksperter fra en række medlemslande. Forslaget er udarbejdet med input fra denne ekspertgruppe.

3. Formål og indhold

Forslaget har til formål at indføre nye bestemmelser om restriktioner på mæglervirksomhed, dvs. formidling af køb eller salg af varer fra ét tredjeland til et andet, samt teknisk bistand, dvs. støtte i forbindelse med f.eks. fremstilling, reparation eller rådgivning. Forslaget lægger således op til et forbud mod mæglervirksomhed og ydelse af teknisk bistand i relation til alle varer, der allerede er omfattet af import- og eksportforbud i forordningen. Samtidig ønskes indført et forbud mod mæglervirksomhed i forbindelse med varer, der efter forordningen kræver eksporttilladelse, hvis mægleren ved eller har begrundet mistanke om, at varerne, som skal leveres fra ét tredjeland til et andet tredjeland, er eller kan være beregnet til tortur eller henrettelse. Samme forbud foreslås indført med hensyn til ydelse af teknisk bistand for varer, der er omfattet af krav om eksporttilladelse, hvis den, der skal yde den tekniske bistand, ved eller har begrundet mistanke om, at varerne, som bistanden til tredjelandet vedrører, er eller kan være bestemt til sådan anvendelse.

Forslaget lægger desuden op til indførelse af forenklede typer eksporttilladelser, som vil gøre det nemmere og hurtigere for virksomhederne at eksportere visse produkter til bestemte lande. Det foreslås således at indføre en generel EU-udførselstilladelse, som eksportøren har krav på at få udstedt af myndighederne ved eksport af eksportkontrollerede medicinske varer til tredjelande, som har afskaffet dødsstraf for alle forbrydelser.

Desuden foreslås indført en global tilladelse, som myndighederne kan udstede til eksportører, der har regelmæssig eksport til bestemte lande af både medicinske varer og andre varer, der kræver eksporttilladelse efter forordningen. De forenkede eksporttilladelser betyder, at eksportører, der har fået en sådan tilladelse, ikke derefter skal søge myndighederne om eksporttilladelse ved eksport af bestemte varer til bestemte lande.

Med de foreslåede nye restriktioner på mæglervirksomhed og teknisk bistand samt de nye forenkede eksporttilladelser bringes forordningen i overensstemmelse med Rådets forordning (EF) nr. 428/2009 om en fællesskabsordning for kontrol med udførelse, overførsel, mæglervirksomhed og transit i forbindelse med produkter med dobbelt anvendelse (dual-use-forordningen).

Forslaget indfører samtidig et nyt kapitel om eksportkontrol i relation til medicinske produkter, der kan benyttes til henrettelser. Der er alene tale om en konsekvensændring som følge af, at visse medicinske produkter blev omfattet af eksportkontrol i december 2011.

Med Europa-Parlamentets og Rådets forordning 37/2014/EU om ændring af visse forordninger vedrørende den fælles handelspolitik for så vidt angår procedurerne for vedtagelse af visse foranstaltninger, blev den gældende antitorturforordning ændret, således at Kommissionen fik beføjelse til at vedtage delegerede retsakter med hensyn til at ændre forordningens bilag.

Forslaget lægger derfor op til en ændring af de nuværende bestemmelser om ændring af bilagene til forordningen, så de gældende bestemmelser ændres i overensstemmelse med de nye regler. Samtidig indeholder forslaget mulighed for en hasteprocedure for ændring af forordningens bilag i tilfælde, hvor der foreligger presserende årsager til, at Kommissionens retsakter skal anvendes øjeblikkeligt.

Endelig har Kommissionen foreslået, at en række af definitionerne i forordningen ændres og præciseres. Forslaget indeholder bl.a. en ændring af definitionen af ”tortur” og ”anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf” med det formål at afstemme definitionen til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis og EU’s politik for henrettelse.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har på nuværende tidspunkt ikke udtalt sig. Forslaget forventes behandlet i Parlamentets Udenrigsudvalg.

5. Nærhedsprincippet

Det er regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Regeringen har i den forbindelse lagt vægt på, at EU allere-

de har lovgivet på området på grundlag af TEUF artikel 207 (tidligere Traktaten om Det Europæiske Fællesskabs artikel 133) i forbindelse med den gældende forordning nr. 1236/2005 af 27. juni 2005. Derudover bringer forslaget eksportkontrollen med varer, der kan bruges til tortur og henrettelser, i overensstemmelse med de EU-regler, der gælder for eksportkontrol med varer med dobbelt anvendelse (dual-use-produkter) i henhold til forordning nr. 428/2009.

6. Gældende dansk ret

Forordningen er direkte gældende i Danmark. Med henblik på at sikre, at forordningen efterleves af danske virksomheder, er der i Lov om anvendelsen af visse af Den Europæiske Unions retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 635 af 9. juni 2011, fastsat bestemmelser om straf for overtrædelse af forordningen.

7. Lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ikke umiddelbart lovgivningsmæssige konsekvenser.

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget skønnes ikke at have væsentlige statsfinansielle konsekvenser.

8. Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget skønnes at have positive samfundsøkonomiske konsekvenser, idet restriktionerne på mæglervirksomhed og teknisk bistand vil betyde, at danske virksomheder ikke medvirker til køb, salg eller bistand i forbindelse med varer, der kan anvendes til tortur eller henrettelser. Desuden vil de nye forenkede eksporttilladelser give virksomhederne mulighed for nemmere og hurtigere at eksportere visse varer til bestemte lande.

9. Administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget vurderes at medføre administrative lettelser for virksomhederne, fordi virksomhederne med de forenkede eksporttilladelser for visse typer eksporter ikke vil skulle søge om individuel eksporttilladelse hver gang, virksomheden skal eksportere de omhandlede varer.

10. Høring

Forslaget er sendt i høring i Handelspolitisk Specialudvalg samt hos Rigspolitiet og Lægemiddelindustriforeningen (LIF) med frist for bemærkninger den 4. februar 2014.

Der er ikke modtaget høringssvar fra relevante interessenter.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at de fleste lande vil være positive over for forslaget.

12. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter umiddelbart forslaget, herunder særligt Kommissionens forslag om restriktioner på mæglervirksomhed og teknisk bistand, da dette vil betyde, at danske virksomheder ikke medvirker til køb, salg eller bistand i forbindelse med varer, der kan anvendes til tortur eller henrettelser. Regeringen støtter desuden forslaget om indførelse af forenklede eksporttilladelser, da forslaget herom vil medføre færre administrative byrder for virksomhederne.

13. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.